

kleurenmengsel; rondom onze paarse lamsooren zullen ze in de donkere vaas prachtig doen.

Het is onze eerste zee-bouquet, op den bodem van de Ooster-Schelde, op de slikke geplukt; want, niet waar, lit drooggelopen land, dat van middag weer zee zal zijn, is de *slikke*, en de groene kortgeschoren weide tusschen slikke en duin of dijk is de *schorre*.

E. HEIMANS.
(Wordt vervolgd).

„NATURA DOCET“.

De natuur onderwijst! De lezers van *D. L. N.* hebben met mij deze spreuk der ouden bewaarheid gezien en ieder naar vermogen meegewerkt, ze in toepassing te brengen. Het was, toen ik nog op de hoogste klasse der normaalschool zat, mij een groote vreugde een schrift vol gedroogde planten in de winteravonden te laten zien, of een kartonnen doosje met een twintigtal gebrekkig opgezette vlinders en torren te vertoonen. De eenvoudige menschen kenden maar drie soorten „zommervöggel“: een witte, een gele en een bonte. Als ik ze dan wees op een Kleine Vos en een Atalanta, dan was het altijd: „Wat mooi! dat had ik niet gedacht!“

Ik werd onderwijzer. Er kwam meer tijd vrij voor natuurstudie en meer gelegenheid om anderen iets van mijn kennis en van mijn liefde voor het geschapene over te doen. De verzameling planten groeide aan tot een duizend soorten; voor de vlinders en kevers maakte ik houten doozen met glazen deksels, ik leerde ze beter opzetten, van stof en vocht vrijwaren en ze konden nu thuis en voor de klasse worden opgehangen! Ik leerde boeken kennen en verdiende geld, om er wat te koopen; liet doozen door den timmerman vervaardigen; kreeg kennis met een koperslagerszoon, die z'n broer dokter in de Oost was; ruilde en kreeg van hem buitenlandsche vlinders, kocht er nog wat bij in Dresden in „Düten“, zette ze zelf op en kreeg zoo langzamerhand een uitgebreide collectie, een tiental doozen vol.

Met ons tweeën (de helaas overleden M. J. Blijdenstein, van Enschedé, was No. 1) richtten wij de Afd. Twenthe op der N. N. V. Van planten en insecten wist ik wel een beetje, maar van vogels echter nog zeer weinig. Deze kwamen toen aan de beurt. Mijn studie werd gemakkelijk gemaakt door de omstandigheid, dat ik als jongen reeds veel nesten gezocht en uitgehaald had, doch bemoeilijkt, naar 't mij vooraf scheen, door 't ontbreken van muzikale aanleg. En toch — dit moge een aan-

moediging zijn voor allen, die in hetzelfde geval verkeerden — heb ik zonder moeite de verschillende zangen van tuinfluiter en zwartkop, van braamsluiper en grasmusch op het gehoor leeren onderscheiden. Elk jaar nam ik wat nieuws er bij: glazenmakers, wespen, mieren, grassen, mossen, paddestoelen. 't Kreeg alles zijn goede beurt en dit is noodig, wil men er zoo langzamerhand inkomen.

De afd. „Twenthe“ groeide aan tot plm. 75 leden (in 1906). In Denekamp werd een bond gevormd voor vogelbescherming en een vereeniging onder de kinderen van 10—15 jaar, „Klimop“ genaamd, die om de veertien dagen, onder geleide, een excursiehielden en heel wat leerden van „vlinders, bloemen en vogels“.

De collectie werd verrijkt met schelpen, ertsen en versteeningen, met opgezette zoogdieren, vogels, nesten en eieren, zoodat ik op het oogenblik heb: plm. 1200 soorten gedroogde planten; meer dan 1800 in- en buitenlandsche vlinders, kevers, libellen, wespen, etc.; een 100 opgezette vogels met nesten en eieren; een schelpenverzameling, ertsen en versteeningen; een 50-tal boeken en plaatwerken op natuurhistorisch gebied.

Denekamp trekt van jaar tot jaar meer pension-gasten en aan allen wordt met plezier de verzameling vertoond. Onderwijzers met kinderen uit naburige plaatsen hebben er dikwijls hun kennis verrijkt.

De afd. Groningen der N. N. V., de Ned. Entomologische Vereeniging, Prof. Hugo de Vries met studenten, Prof. Janse met studenten, verschillende zeer geachte familie's enz. hebben hier een bezoek gebracht. En mochten zij bij hun heengaan al tevreden zijn geweest: tevreden was ik niet. Het wrevelde mij telkens geen geschikte plaats te hebben om het verzamelde behoorlijk uit te stallen. Toen de afd. Groningen hier was, hadden wij twee kamers van ons huis ontruimd en daar een tentoonstelling in geformeerd. Zóó hebben wij het na dien nimmer meer kunnen inrichten. De verzameling wordt steeds meer verrijkt en de beschikbare ruimte wordt minder.

Daar komt bij, dat ik, sedert men mij tot conservator der Ned. Nat.hist. Ver. heeft aangesteld, allerlei verzamelingen thuis krijg, waarvan het jammer is, dat ze het grootste deel van het jaar in de kisten blijven zitten. Hadden wij een museumzaaltje, dan zou daarin alles kunnen tentoongesteld worden en kon dat het nut stichten, waarvoor de verzameling is aangelegd. Mijn doel is: zooveel mogelijk tot verspreiding van de kennis der natuur mede te werken; ook anderen het veredelend genot te verschaffen, dat mij het leven zoozeer veraangenaamt. De verzameling staat daarom voor iedereen open. Het is dezen zomer meermalen gebeurd, dat per week een 20-tal personen ze hebben bezichtigd. Dan moet ik minstens vier kamers met ze rond, wat niet alleen tijdroovend is, maar ook hinderlijk voor het waarnemen.

Reeds langen tijd was het mijn ideaal tot bouwing van een zaaltje te komen, waarin alles kon ondergebracht en behoorlijk uitgesteld worden. Een bouwkundige vriend bood zelfs aan gratis de teekening er voor te maken. Hem (de heer C. B. Quist, Fred. Hendrik Plantsoen 96, Amsterdam) hield ik aan zijn woord en hij heeft reeds een teekening met begrooing vervaardigd.

f 1200 zou het moeten kosten! Dat viel niet mee! Hoe zoo'n som bijeen te krijgen? Ik zelf heb ze niet. Reken maar na: onderwijzer, gehuwd, salaris f 50 boven 't minimum. Ik wilde nu vragen of er nog menschen zijn, die met mijn plan sympathiseeren, die meenen, dat een museumje in den Achterhoek van Overijssel nog nut kan stichten; dat het goed is, dat in het nijvere Twenthe de talrijke bevolking, fabriekskinderen in de eerste plaats, die zelden of nooit in de gelegenheid zijn een museum te bezoeken, gewezen wordt op de schoonheid en rijkdom van de natuur om hen heen; of er zijn, die het artikel van den heer F. W. Craandijk in afl. 8 (1903) van *D. L. N.*: „Een museum voor de jeugd” met instemming hebben gelezen? Zoo ja, dan vraag ik hun beleefd, met de pet in de hand, te willen medewerken, om hier op bescheiden voet zoo'n museum op te richten. Als de helft der kosten door vrijwillige giften wordt bijeengebracht, dan is de totstandkoming verzekerd. Ik stel mij voor, de andere helft als hypotheek te nemen, waarvan de rente wordt bestreden uit een jaarlijksche bijdrage der Ned. Nat.hist. Ver. en van de Vereeniging tot Bevordering van het Vreemdelingenverkeer te Denekamp. Met beide besturen heb ik er over gesproken en zij zijn het plan wel genegen.

Van wie mag ik nu steun door woord en voorbeeld vooral verwachten?

De gevers zullen als stichters worden aangemerkt en hunne namen op een oorkonde in het museumje „Natura docet” worden opgehangen.

Alle giften zullen in *D. L. N.* worden verantwoord.

Met vriendelijke aanbeveling,

Uw dienaar

Denekamp, Januari 1910.

J. B. BERNINK.

Prof. Hugo de Vries schreef mij onder dagteekening van 13 Januari:

Geachte Heer!

Ik ben het geheel met u eens, dat de vertrekken, waarin ik het voorrecht had met mijn leerlingen uwe verzameling te bewonderen, daarvoor reeds toen veel te klein waren, en dat een ruime opstelling de waarde er van zeer verhoogden zou. Ook ben ik overtuigd, dat zij dit ten volle verdient en op deze wijze veel nut zou kunnen stichten.

HUGO DE VRIES.

Heel gaarne en met aandrang ondersteunen wij het verzoek van onzen Bernink. Wij zijn overtuigd dat dergelijke kleine musea op plaatsen en in streken waar aan een groot niet te denken valt, veel nut kunnen stichten, en ongetwijfeld zal het bij dit eene in Denekamp niet blijven; een goed voorbeeld vindt altijd navolging. Help maar vast aan het eerste.

De grootste waarde evenwel zal dit Museum-Bernink ontleenen aan den stichter zelf, die met zooveel ijver en toewijding de zaak van de natuurlijke historie dient; hij kan en zal van alles aan de bezoekers vertellen: hoe het er kwam en wat er merkwaardigs aan is. Nu zult ge misschien zeggen, dat dan met Bernink ook het museum zal moeten vallen en vervallen. Dit is in de eerste plaats niet zeker, menschen hebben nakomelingen en opvolgers, en ten tweede: Bernink is nog zóó jong en sterk, dat, als het museum, door uw giften tot stand gekomen, het maar zóó lang uithoudt als hij, uw geld zijn nut dubbel en dwars heeft gedaan.

HEIMANS en THIJSSSE.

Beloften, met een cijfertje, aan ons of Bernink zelf s. v. p.

WINTERKNOPPEN.

Wie in den winter zich de moeite geeft eens wat takken van verschillende boomen en heesters te verzamelen en hun knoppen te bestudeeren, moet zich wel verbazen over de groote verscheidenheid in de inrichting van die organen. Tegelijkertijd maakt men de ontdekking, dat al die inrichtingen moeilijk uit één algemeen beginsel te verklaren zijn en dat het in 't geheel niet aangaat, om iedere knop op te vatten als een teer wezentje, veilig gehuld in 't warme winterpak.

Ja, als je je er toe beperkt, om eens een dikke knop van de wilde kastanje uiteen te peuteren, dan krijg je bij al het gemorrel met stijve, dikke schubben, kleverige, plakkende, taaie hars, dichte, wollige haarmassa's, wel den indruk, dat de bleekgroene en witachtige dingetjes, die je eindelijk aan stukken en brokken te voorschijn haalt, daar wel heel goed beschermd lagen en dat die lijmerige schubben een echt pak, of liever nog een pantser vormen. Om de kop iets gemakkelijker uit elkaar te halen, kunt ge hem eerst opkoken in water, langen tijd in lauw water leggen, of met alcohol behandelen, maar 't blijft toch altijd een lastig karweitje.

Hoewel eiken en beuken niet die geduchte lijmen- en haarmassa's vertoonen, zijn ook bij hen de jonge spruiten geborgen in een schubbenkleed dat uit verscheidene lagen bestaat; en ook de knoppen van populieren, esschen en berken zijn wel geschikt,